

כ"ג

הגרא"י הכהן קוק לא נכנס לציון קבר רמבעה"ן

(טבריה)

"ממלחמיה נסענו לטבריה. מנחה התפללנו בבית המדרש אשר להשיבה
 על ציון רמבעה"ן (הרב דיין שהווא כהן לא נכנס להציון מפני אוהל
 הטהור). (אלה מסעי עמ' 134)

כהן הוזהר בתורה לבל יטמא למתים שנא' "לנפש לא יטמא בעמיו" (ויקרא כ"א). בכלל
 זה נאסר עליו לא לגעת בקבר ולא להיכנס לאהל בו מצוי מת או קבר. ברם היו כהנים
 שאמרו כי מותר לכהן להיכנס ולהאחיל על קברי צדיקים הואיל וקברי צדיקים אינם
 מטמאים. אסמכתא לכך מצאו במדרש ילקוט שמעוני משלי ס' ט' המספר כי אליהו
 הנביא שכהן היה התעסק בקבורתו של רבי עקיבא. שאל אותו ר' יהושע: "אמש אמרת
 לי שכהן היית וכהן אסור לטמא במת? אמר לו ... חס ושלום, שאין טומאה בתלמידי
 חכמים". אכן הפתחי תשובה בשו"ע יו"ד ס' שע"ב סק"ב דחה רעיון זה עפ"י שו"ת בתי
 כהונה שכתב כי "מה שנהגו איזה כהנים להשתטח על קברי צדיקים אין להם על מה
 שיסמוכו. ומה שהתיר לעצמו אליהו הנביא לטפל בר' עקיבא היה משום שבנסיבות מותו
 נחשב ר' עקיבא מת מצוה וכהן רשאי להטמא למת מצוה. "ולכן שלא כדין עושין הנוהגין
 כן".

[אוצר החכמה]

קבר רבי מאיר בעל הנס בתורע"ג

בשורת מהרי"ל סי' ק"נ כתב: "קברי צדיקים מטמאים באהל כדאיתא בתוס' פרק המקבל (ב"מ קי"ד ע"ב) ומי לנו גדול מיוסף שנושאי ארונו נדחו לפסח שני..."

נושא זה נדון בהרחבה בפאת השולחן הל' ארץ ישראל סי' ב', בשדי חמד ח"ו מערכת ראש השנה סי' א', ובספר ארץ החיים: מנהגי א"י יו"ד סי' שע"ב ס"א. בפאת השולחן שם בסעיף י"ח כתב למסקנה: "יש למנוע איזה בני אדם כהנים שהולכים על קברי צדיקים התנאים והאמוראים וגאונים באומרים שקברי צדיקים אינם מטמאים וטעות היא בידם". (ראה גם שו"ת יחווה דעת ח"ד סי' נ"ח).

אכן בנוגע לקבר רמבעה"ן הסתפק הגראי"ה קוק, כי יש האומרים שאת מקום הקבר זיהה האר"י הקדוש ברוח קודשו. לפיכך העלה סברא שאין להורות הלכה למעשה עפ"י רוח הקודש כמו שאין להורות הלכה עפ"י בת קול שנא' "לא בשמים היא" (עיין בבא מציעא דף נ"ט ע"ב תנורו של עכנאי). בהצטרף סברא זו עם סברת המתירין לכהנים להיטמא בקברי צדיקים אפשר דיש להקל. עכ"פ הוא נמנע ולא נכנס.

הראי"ה קוק בראש משלחת של ועד הישיבות שיצאה לגייס עזרה בארה"ב בתרפ"ד.
מימינו הרמ"מ אפשטיין ראש ישיבת סלאבדקה,
ומשמאלו בעל ה"דבר אברהם". רא"ד כהנא שפירא אב"ד קובנא.

כ"ד

שיבחו בהתפעלות את התנהגות המתיישבים בפוריה שלכדו גנב ערבי בשעת מעשה, ולא נגעו בו לרעה עד הסגרתו לשלטונות

¹אוצר החכמה

(פוריה)

בפוריה, יצאו הרבנים לסייר במטעי האחוזה בלוויית הפקיד:

"פתאום נשמעו יריות, תיכף רצו הפועלים למקום היריות ותפשו ערבי שחפץ לגנוב צאן מהעדר. הפועלים תפשו את הגנב ואסרוהו עד יום המחרת [כדי] שיעמידוהו למשפט הממשלה. ונפלא היה לראות ההנהגה הנימוסית היפה שהתנהגו הפועלים גם עם הגנב השפל הזה בעת שהיה בידם, נתנו לו מקום הגון ללינה, האכילוהו והשקוהו. פה ראינו קרן אור מיושר הלב הישראלי הטבעי איך הוא מתנוצץ בהגלותו "לא עתה יבוש יעקב בראותו ילדיו יקדישו את שמו". (אלה מסעי עמ' 124)

עפ"י הדין אין היחיד רשאי לענוש נכרי שעבר על ז' מצוות בני נח כל זמן שלא נידון בבי"ד. כך כתבו התוס' בעבודה זרה ס"ד ע"ב ד"ה איזהו וכו'. מלבד כשנוצרו נסיבות של הבא להורגך השכם להורגו, או עביד איניש דינא לנפשיה⁴⁸. אולם לא זה העיקר במסופר לעיל, אלא הנקודה שמצאה חן בעיני הרבנים וזכתה להערכתם החיובית היתה האיכות המוסרית של המתיישבים, והעובדה שבהתנהגותם היה משום קידוש שם שמים לעיני הגויים. זו המשמעות העולה מהפסוק "לא עתה יבוש יעקב" וכו' כמבואר שם בפירוש רש"י.

במדרש רבה דברים רבה כ"ג ה' מסופר על שמעון בן שטח שקנה חמור מישמעאלי אחד, הלכו תלמידיו ומצאו בו אבן טובה, ולמרות שמן הדין היה מותר לו לקחתה, הורה לתלמידיו להשיבה לישמעאלי אעפ"י שלא נודע לו מזה. "קרא עליו אותו ישמעאלי: ברוך ה' אלוקי שמעון בן שטח". ומבואר בירושלמי בבא מציעא פ"ב מ"ה שהורה להחזיר אבידת הישמעאלי כדי שיתקדש שם שמים ברבים על ידו "וזה נוח לו יותר מכל שכר ורווח ממון שבעולם", כפי שביאר שם ה"פני משה".